

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 3, 5, 8, 9, 32, 32¹, 35¹ STRAIPSNŲ
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 3, 5, 8, 9, 32, 32(1), 35(1) straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projekto) rengimą paskatinusios priežastys:

1) nors seniūnijų veiklos ir finansinis savarankiškumas yra nuolat didinamas, tačiau iki šiol egzistuoja dar nemažai nepanaudotų galimybių, pvz. seniūnijų veiklos ir finansinis savarankiškumas dar labiau padidėtų, jeigu: a) būtų išplėstas ratas funkcijų, kurios būtų atliekamos visose seniūnijose, b) Vietos savivaldos įstatymo 32(1) straipsnio 2 dalyje nurodytos seniūnijų funkcijos būtų detalizuojamos seniūnijų nuostatuose, juose konkrečiai nurodant veiklas, kurios būtų pavedamos atlikti toms seniūnijoms, c) būtų įtvirtinta įstatyminė nuostata, kad asignavimai iš savivaldybės biudžeto ir kitų finansavimo šaltinių skiriami seniūnijoms jų nustatytoms funkcijoms atlikti turi būti skaičiuojami vadovaujantis nustatytais kriterijais ir kt.;

2) šiuo metu galiojantys teisės aktai vis dar nesudaro palankių teisinių prielaidų seniūnijoms priskirtų viešųjų paslaugų perduoti teikti bendruomeninėms organizacijoms, nors didelė dalis šių organizacijų tą daryti pageidauja, yra pasiruošusios ir būtų pajėgios. Bendruomeninių organizacijų veikla, teikiant viešąsias paslaugas, yra laikytina viena iš gyvenamosios vietovės bendruomenės tiesioginio dalyvavimo tvarkant vietos reikalus forma, todėl joms, vykdant šią veiklą, tikslinga taikyti ne sudėtingas biurokratinės viešuosius pirkimus reglamentuojančias taisykles, bet daug paprastesnę formą – viešosios paslaugos teikimo sutartį (vidaus sandorį), nustatančią (nustatantį) abiejų tokios sutarties šalių (seniūnijos ir bendruomeninės organizacijos) įsipareigojimus ir atsakomybę;

3) siekiant sudaryti sąlygas gyventojams dalyvauti sprendimų priėmimo procese tikslinga ir toliau plėsti ratą klausimų, kuriuos svarstytų išplėstinės seniūnaičių sueigos.

Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai – tobulinti santykių, įgyvendinant savivaldybėms (savivaldybių bendruomenėms) Konstitucijoje laiduotą savivaldos teisę, teisinį reglamentavimą siekiant, kad:

1) ir toliau didėtų seniūnijų veiklos ir finansinis savarankiškumas;

2) būtų sudarytos teisinės prielaidos bendruomeninėms organizacijoms perduoti seniūnijoms priskirtų viešųjų paslaugų seniūnijos, teikimą, sudarant viešosios paslaugos teikimo sutartį (vidaus sandorį), nustatančią (nustatantį) abiejų tokios sutarties šalių (seniūnijos ir bendruomeninės organizacijos) įsipareigojimus ir atsakomybę;

3) būtų stiprinamos seniūnaičių išplėstinės sueigos kaip viena iš vietos gyventojų dalyvavimo sprendimų priėmimo formų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Lietuvos Respublikos Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 12 ir 13 dalyse yra apibrėžtos gyvenamosios vietovės bendruomenės ir bendruomeninės organizacijos sąvokos, nurodoma, kad gyvenamosios vietovės bendruomenę sudaro gyventojai, kurie yra susieti bendrais gyvenimo kaimynystėje poreikiais ir interesais ir kurie (gyventojai), tenkindami šiuos poreikius ir interesus veikia įvairiomis tiesioginio dalyvavimo formomis, tokiomis kaip susirinkimas, viešas svarstymas, apklausa, veikla per savo atstovus, bendruomeninės organizacijos ir kt.

Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 1 ir 2 dalys nustato, kad: a) savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams; b) savivaldybės institucijos ir administracija viešųjų paslaugų neteikia, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nustatytą atvejį, o jas teikia biudžetinės ir viešosios įstaigos, savivaldybės įmonės, akcinės bendrovės ir kiti subjektai; c) nurodo tą išskirtinį atvejį, kai viešąją paslaugą teikia (gali teikti) savivaldybės administracija - kai nėra viešųjų paslaugų teikėjo, savivaldybės tarybos sprendimu seniūnija gali pati teikti viešąsias paslaugas.

Vietos savivaldos įstatymo 32 ir 32 (1) straipsniai nurodo, kokie įgaliojimai yra nustatyti seniūnui ir kokios funkcijos pavestos atlikti seniūnijai. Seniūnijoms pavedamos vykdyti funkcijos skirstytos į dvi grupes: a) funkcijos (jų tik 3), kurios vykdomos visose seniūnijose, b) funkcijos (jų 15), kurios vykdomos seniūnijų nuostatuose nustatyta tvarka ir apimtimi.

Vietos savivaldos įstatymo 35(1) straipsnio 1 dalyje nurodoma, kokius klausimus svarsto išplėstinė seniūnaičių sueiga.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma:

1) pakeisti Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 13 dalį, siekiant geriau atskleisti bendruomeninės organizacijos paskirties galimas įgyvendinimo formas - bendruomeninės organizacijos paskirtis yra per iniciatyvas, *viešųjų paslaugų teikimą šio įstatymo nustatyta tvarka gyvenamosios vietovės bendruomenės nariams* ir kitą veiklą įgyvendinti viešuosius interesus, susijusius su gyvenimu kaimynystėje;

2) papildyti Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnį nauja 22 dalimi ir joje apibrėžti naują sąvoką - viešosios paslaugos teikimo perdavimas bendruomeninei organizacijai. Viešosios paslaugos teikimo perdavimas bendruomeninei organizacijai siūlomas apibrėžti, kaip gyvenamosios vietovės bendruomenės tiesioginio dalyvavimo tvarkant vietos reikalus forma, kai nustatytus reikalavimus atitinkanti bendruomeninė organizacija šio įstatymo ir savivaldybės tarybos nustatyta tvarka yra įgalinama gyvenamosios vietovės bendruomenės nariams teikti tam tikrą viešąją paslaugą pagal su seniūnija sudarytą sutartį (vidaus sandorį), nustatančią (nustatantį) abiejų tokios sutarties šalių įsipareigojimus ir atsakomybę;

3) papildyti Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnį nauja 5 dalimi ir joje nustatyti, kad Vietos savivaldos įstatymo ir savivaldybės tarybos nustatyta tvarka seniūnija gali jai priskirtų viešųjų paslaugų teikimą perduoti bendruomeninėms organizacijoms sutarčių (vidaus sandorių) pagrindu ir, jeigu yra tenkinami visi Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyti reikalavimai, viešųjų paslaugų teikimo perdavimui bendruomeninėms organizacijoms nėra taikomos Vietos savivaldos įstatymo 9(1) straipsnio nuostatos ir dėl šių viešųjų paslaugų teikimo yra sudaromi vidaus sandoriai;

4) pakeisti Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 1 dalį ir išplėsti ratą subjektų, kurie teikia viešąsias paslaugas savivaldybėje – siūloma, kad jas teikia biudžetinės ir viešosios įstaigos, savivaldybės įmonės, akcinės bendrovės ir kiti subjektai, *įskaitant ir bendruomenines organizacijas*;

5) pakeisti Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 2 dalį ir nustatyti keturis reikalavimus, kuriuos turi tenkinti bendruomeninė organizacija, kad jai būtų perduodama viešosios paslaugos, už kurią atsako seniūnija, teikimas, sudarant viešosios paslaugos teikimo sutartį (vidaus sandorį). Tuo pačiu siūloma nustatyti, kad jeigu tokios bendruomeninės organizacijos, kuri tenkintų nustatytus reikalavimus, neatsiranda, viešosios paslaugos teikimo sutartis gali būti sudaroma su kitu subjektu, kuris parenkamas jau Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka;

6) papildyti Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnį nauja 2 dalimi ir nustatyti, kad: a) reikalavimus (kriterijus) bendruomeninėms organizacijoms, kurioms gali būti perduotos teikti seniūnijoms priskirtos viešosios paslaugos, nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija; b) viešosios paslaugos teikimo perdavimą bendruomeninei organizacijai gali inicijuoti pati bendruomeninė organizacija arba seniūnas; c) seniūnijoms priskirtų viešųjų paslaugų teikimo perdavimo bendruomeninėms organizacijoms organizavimo, finansavimo, vykdymo priežiūros, atsiskaitymo už sutarties vykdymą ir sutarties vykdymui skirtų lėšų naudojimą tvarką nustato savivaldybės taryba, vadovaudamasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta pavyzdine tvarka;

7) papildyti Vietos savivaldos įstatymo 32 straipsnį nauja 9 dalimi ir išplėsti seniūno įgaliojimų ratą: nustatyti, kad seniūnas gali inicijuoti viešosios paslaugos teikimo perdavimą bendruomeninei organizacijai, kreiptis į seniūnijos išplėstinę seniūnaičių sueigą dėl pritarimo viešosios paslaugos teikimo perdavimui bendruomeninei organizacijai ir į savivaldybės centralizuoto vidaus audito tarnybą rekomendacijos dėl viešosios paslaugos perdavimo bendruomeninei organizacijai tikslingumo, savivaldybės tarybos nustatyta tvarka pasirašyti sutartį su bendruomenine organizacija ar kitu teisės aktų nustatyta tvarka atrinktu viešosios paslaugos teikėju, privalo prižiūrėti ir atsakyti už jos įgyvendinimą;

8) pakeisti Vietos savivaldos įstatymo 32(1) straipsnio 1 dalį ir išplėsti visose seniūnijose vykdytinių funkcijų ratą nuo 3 iki 6 funkcijų;

9) pakeisti Vietos savivaldos įstatymo 32(1) straipsnio 3 dalį ir nustatyti, kad: a) Vietos savivaldos 32(1) straipsnio 2 dalyje nurodytos seniūnijos funkcijos detalizuojamos seniūnijos nuostatuose, juose konkrečiai nurodant veiklas, kurios pavedamos atlikti tai seniūnijai ir b) iš savivaldybės biudžeto ir kitų finansavimo šaltinių seniūnijai skiriami asignavimai (lėšos) turi būti adekvatūs seniūnijos nuostatuose nustatytoms viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijoms (turi būti apskaičiuoti vadovaujantis nustatytais kriterijais);

10) pakeisti Vietos savivaldos įstatymo 35(1) straipsnio 1 dalį ir nustatyti, kad išplėstinė seniūnaičių sueiga organizuojama, sprendžiant klausimus, susijusius ir su pritarimu / nepritarimu bendruomeninės organizacijos ar seniūno pateiktam siūlymui dėl seniūnijai priskirtų viešųjų paslaugų teikimo perdavimo Vietos savivaldos įstatymo ir savivaldybės tarybos nustatyta tvarka bendruomeninei organizacijai pagal su tokia organizacija sudarytą sutartį (vidaus sandorį).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymo projektas įtakos korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai.

Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymą reikės parengti ir priimti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos teisės aktą (teisės aktus), kuriuo (kuriais) būtų:

1) nustatyti reikalavimai (kriterijai) bendruomeninei organizacijai, kuriai būtų galima perduoti seniūnijoms priskirtų viešųjų paslaugų teikimą sutarties (vidaus sandorio) pagrindu;

2) patvirtintas seniūnijoms priskirtų viešųjų paslaugų teikimo perdavimo bendruomeninėms organizacijoms organizavimo, finansavimo, vykdymo priežiūros, atsiskaitymo už sutarties vykdymą ir sutarties vykdymui skirtų lėšų naudojimą pavyzdinės tvarkos aprašas.

Savivaldybių tarybos turės priimti seniūnijoms priskirtų viešųjų paslaugų teikimo perdavimo bendruomeninėms organizacijoms organizavimo, finansavimo, vykdymo priežiūros, atsiskaitymo už sutarties vykdymą ir sutarties vykdymui skirtų lėšų naudojimą tvarkos aprašus.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo bei Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją bei Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo lydinių aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos teisės aktas (teisės aktai), taip pat savivaldybių tarybų sprendimai, nurodyti aiškinamojo rašto 8 dalyje, turės būti priimti iki 2021 m. gruodžio 31 d.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetinais metais).

Teikiamo įstatymo projekto nuostatoms įgyvendinti reikės papildomų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų. Dėl šios priežasties siūloma, kad priimtas įstatymas įsigaliotų nuo kitų biudžetinių metų, y. – nuo 2022 m. sausio 1 d.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Specialistų vertinimų ir išvadų Įstatymo projekto rengimo metu negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Nėra.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia:

Seimo narys

Kęstutis Vilkauskas
